

รูปแบบการจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษาอาชีวศึกษา
ในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดนครสวรรค์
ตามหลักอปริหานิยธรรม

Management Model for Professional Experience Training for Vocational
Students in Small and Medium Sized Establishments in Nakhon Sawan
Province according to Aparihaniyadhamma

วิรัช ตั้งประดิษฐ์¹ วินัย ทองมัน² และวรกรฤต เกื่อนช้าง³

Wirath Tangpradit, Winai Tongmun and Worrakrit Thuenchang

Received: July 09, 2023

Revised: August 04, 2023

Accepted: August 04, 2023

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ 2) สร้างรูปแบบการจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และ 3) ประเมินรูปแบบการจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาอาชีวศึกษาในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักอปริหานิยธรรม เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี ด้วยการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกที่คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 15 คน ใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง และการสนทนากลุ่มเฉพาะที่คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง รวม 12 รูป/คน และการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อประเมินรูปแบบฯ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง โดยผู้เชี่ยวชาญที่เลือกแบบเฉพาะเจาะจงและให้ความร่วมมือการในการวิจัย รวม 17 รูป/คน ผลการวิจัย พบว่า 1) การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ ด้านการ

¹ บริษัท นครสวรรค์สยามนาโนวา (1985) จำกัด; Nakhonsawan Siamnova(1985) Co.,Ltd.

²⁻³ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; Mahachulalongkornrajavidyalaya University

วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดฝึก ด้านการจัดทำแผนการฝึก ด้านการเตรียมการก่อนการจัดฝึก และการดำเนินการจัดการฝึก การนิเทศ ติดตาม กำกับดูแลการฝึก โดยสรุปจะดำเนินการร่วมกันทั้ง 3 ฝ่าย คือ สถานศึกษา นักศึกษา และสถานประกอบการ 2) การพัฒนารูปแบบการจัดการการฝึก ประสบการณ์วิชาชีพ พบว่า เป็นรูปแบบการจัดการการฝึกฯ ใน 4 ด้าน และ 7 หลัก ตามอปริหานิยธรรม ซึ่งจะต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) จัดประชุมพบปะหารือร่วมกันทั้ง 3 ฝ่าย อย่างต่อเนื่อง และบ่อยครั้ง 2) มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วม 3) ไม่ใช้อำนาจในการจัดการปรับแก้เองแต่เพียงฝ่ายเดียว 4) อยู่บนฐานของกฎระเบียบข้อบังคับของหน่วยงาน 5) มีการเคารพให้เกียรติกัน 6) มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมขององค์กร และ 7) มีกิจกรรมการยกย่องให้รางวัลแก่ผู้เข้าร่วมการจัดการฝึก และ 3) ผลการประเมินรูปแบบการจัดการการฝึกประสบการณ์ฯ พบว่ารูปแบบมีมาตรฐานในความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง ซึ่งผลของการประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน

คำสำคัญ: การฝึกประสบการณ์วิชาชีพ, นักศึกษาอาชีวศึกษา, สถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม, หลักอปริหานิยธรรม

Abstract

The objectives of this research article were 1) to study the management conditions of professional l experience training; 2) to create a management model for professional experience training; and 3) to evaluate the management model for professional experience training of vocational students in small and medium sized establishments of Nakhon Sawan Province according to Aparihaniyadhamma. It was a mixed methods research. For qualitative research, in-depth interviews were conducted with purposive sampling, 15 people, using a semi-structured interview form and focus group discussions with purposive sampling, 12 people. In terms of quantitative research, there was to evaluate the model in all 4 aspects: usefulness, feasibility, suitability, and correctness by experts who specifically selected and cooperated in the research, a total of 17 persons. The results of the research found that 1) professional experience training was divided into 4 areas: data analysis for organizing training; preparation of training plans, preparation before training and

conducting training, supervising, following up, supervising the training. In summary, it will be carried out jointly by all 3 parties: educational institutions, students, and business establishments; 2) development of a professional experience training management model found that it was a training management model in 4 areas and 7 principles according to Aparihaniyadhamma. This must be done as follows: 1) to arrange meetings to meet and discuss with all three parties continuously and frequently, 2) to invite experts to participate, 3) do not have the power to make adjustments alone, 4) to be based on the basis of the agency's rules and regulations, 5) to have respect for each other, 6) to have operations being consistent with the culture of the organization, and 7) to have activities to recognize and reward training participants; and 3) the results of evaluating experience training management model found that the format had a standard of usefulness, feasibility, suitability, and correctness that the results of the evaluation of the developed model were at the highest level in every aspect.

Keywords: Professional Experience Training, Vocational Students, Small and Medium-Sized Establishments, Aparihaniyadhamma

บทนำ

SMEs มีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจไทย โดยในปัจจุบันมีหน่วยงานภาครัฐได้ส่งเสริมและกระตุ้นกิจกรรมต่าง ๆ ให้ช่วยเหลือสนับสนุนผู้ประกอบการอุตสาหกรรมขนาดย่อมในพื้นที่ที่อยู่ในความดูแลให้มีการเปลี่ยนการทำงานเพื่อให้องค์กรทางธุรกิจและอุตสาหกรรมทุกขนาดการเป็นสถานที่ฝึกประสบการณ์วิชาชีพของสถานศึกษาที่ต้องการส่งนักเรียนนักศึกษาเข้ามาศึกษาในสถานศึกษาด้วยการมาปฏิบัติงานในสถานประกอบการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาในสายอาชีวศึกษาซึ่งจะมีรายวิชาและการเรียนตามหลักสูตรที่ต้องมีการศึกษาในสถานศึกษาที่อยู่ในรูปแบบการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ หรือการฝึกงาน เพราะการฝึกงานเป็นการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการการเผชิญ สถานการณ์และการประยุกต์ความรู้ที่เรียนมาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ สำหรับหลักการฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือฝึกงานของนักเรียนนักศึกษาระดับอาชีวศึกษานี้ ประกอบด้วย 1) เป็น

การจัดฝึกหัดให้กับผู้เรียนในระบบที่เน้นศึกษาในสถานศึกษา 2) เป็นการจัดฝึกหัดตามหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ และหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง 3) เป็นการจัดฝึกหัด โดยเน้นการสร้างระบบเครือข่ายและการมีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษากับสถานประกอบการ ชุมชนท้องถิ่น และเครือข่ายความร่วมมือทั้งในประเทศและต่างประเทศ และ 4) เป็นการจัดฝึกหัดที่ให้ความสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความสามารถ และสมรรถนะในการปฏิบัติงานเพื่อการนำไปสู่การประกอบอาชีพทั้งการจ้างงานและการประกอบอาชีพอิสระ (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2551)

ปัญหาของการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ จากการค้นคว้าเอกสารสรุปการฝึกงานของนักศึกษาและการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการพบว่า ความไม่พร้อมในด้านตัวเองของนักเรียนนักศึกษา ได้แก่ ความรู้พื้นฐาน การเลือกสถานที่ฝึกงานไม่เหมาะสมกับตนเอง การปรับตัวไม่ได้ การขาดทักษะด้านการเขียนรายงาน ขาดทักษะการปฏิบัติงาน รวมทั้งขาดความรู้ปฏิบัติด้านคุณธรรมจริยธรรมสำหรับการทำงาน ผลที่เกิดขึ้นในระหว่างการฝึกของนักศึกษาฝึกงาน ได้แก่ การทำของหาย การมาทำงานสาย การไม่ตรงต่อเวลา การไม่เอาใจใส่ในงาน การเข้ากันไม่ได้กับพี่เลี้ยงในที่ทำงาน เป็นต้น ซึ่งไม่สอดคล้องกับหลักการที่ว่า “เรียนรู้จากสถานที่จริงในสถานประกอบการ ฝึกหัดจากผู้รู้ในสายอาชีพเฉพาะทาง ปฏิบัติจากของจริงด้วยประสบการณ์ตรง นำไปใช้จากการฝึกประสบการณ์สู่งานอาชีพ” นอกจากนี้สถานประกอบการหลายแห่งยังไม่มี ความเข้าใจในประโยชน์สำหรับผู้ประกอบการที่เข้าร่วมโครงการ ได้แก่ 1) มีส่วนร่วมในการจัดการอาชีวศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพ 2) มีโอกาสในการจัดเลือกบุคลากรที่มีคุณภาพตามความต้องการ 3) ครูฝึก ผู้ควบคุมการฝึกได้เพิ่มทักษะในการสอนงาน และ 4) ได้กำลังคนเพื่อสนับสนุนงานของสถานประกอบการ (วิทยาลัยอาชีวศึกษาดร.ณาราชบุรี, 2564)

ขณะที่หากมองในทางพระพุทธศาสนายังมีหลักธรรมคำสอนที่นำมาซึ่งการไปสู่การปฏิบัติที่สำเร็จและสามารถนำมาประยุกต์ใช้ได้ คือ อปริหานิยธรรม 7 (อง.สตตก. (ไทย) 23/20/18) ซึ่งเป็นธรรมเป็นที่ตั้งแห่งความไม่เสื่อม โดยปฏิบัติธรรมนี้จะเป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายคุณุหัตถ์ คือ 1) หมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ มีการพบปะ ประชุมปรึกษาหารือกันสม่ำเสมอ เพื่อแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน 2) พร้อมเพรียงกันประชุม เลิกประชุมและกระทำการที่ควรทำ เพื่อให้เกิดความยุติธรรมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของหมู่คน 3) ไม่บัญญัติสิ่งที่ยังไม่ได้บัญญัติและไม่เลิกสิ่งที่ยังบัญญัติไว้แล้ว พร้อมทั้งปฏิบัติตามกฎระเบียบที่กำหนด 4) เคารพนับถือผู้ใหญ่เคารพและรับฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่ทำให้สังคมไม่วุ่นวาย 5) ไม่ข่มเหงล่วงเกินสตรี รวมถึงไม่ล่วงเกินความอยากที่เกิดขึ้น อันเป็นการให้เกียรติระหว่างกันเพศชายและเพศหญิง 6) สักการะเคารพเจตีย์

(สถานที่) เป็นการให้ความเคารพในสถานที่ทำงานทั้งสถานประกอบการและสถานศึกษา การประพฤติตนให้เหมาะสมกับสถานที่ทำงาน และ 7) ให้การอารักขา ค้ำครอง อันชอบธรรมแก่พระอรหันต์ ซึ่งในการฝึกงานจะหมายรวมถึงผู้บริหารสถานประกอบการ พี่เลี้ยง พนักงาน ผู้บริหารสถานศึกษา ครูอาจารย์ และรุ่นพี่ซึ่งจะมีการจัดเตรียมสถานที่ฝึก จัดหาอุปกรณ์ สวัสดิการ และพี่เลี้ยงแก่นักศึกษาฝึกงาน

ด้วยเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจศึกษารูปแบบการจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษาอาชีวศึกษาในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักการบริหารนิยธรรม เพื่อสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาอาชีวศึกษาในพื้นที่อื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดนครสวรรค์
2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาอาชีวศึกษาในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักการบริหารนิยธรรม
3. เพื่อประเมินรูปแบบการจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักการบริหารนิยธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย

1. การวิจัยเชิงเอกสารโดยการรวบรวมข้อมูลชั้นปฐมภูมิ จากการศึกษาค้นคว้าและเก็บรวบรวมข้อมูลจากพระไตรปิฎก งานเขียนเชิงวิชาการ บทความทางวิชาการและตำราทางวิชาการที่เกี่ยวข้อง

2. การวิจัยเชิงคุณภาพ

- 2.1 การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจงจาก 1) ผู้บริหารสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ที่มีประสบการณ์ในการรับนักศึกษาอาชีวศึกษาฝึกงานไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 8 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการส่งนักศึกษาอาชีวศึกษาฝึกงานไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 3 คน และ 3) นักศึกษาฝึกงาน ที่มีประสบการณ์ในการฝึกงานจากสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมในจังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 4 คน รวมจำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่ง

โครงสร้าง ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ทั้งหมดโดยใช้วิธีการพรรณนาความหรืออุปนัยวิเคราะห์

2.2 การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยผู้วิจัยคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง โดยผู้วิจัยคัดเลือกจาก 1) ผู้บริหารสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อม ที่มีประสบการณ์ในการรับนักศึกษาอาชีวศึกษาฝึกงานไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 5 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา ที่มีประสบการณ์ในการส่งนักศึกษาอาชีวศึกษาฝึกงานไม่น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 4 คน และ 3) นักวิชาการด้านหลักกรรมหรือพระสงฆ์ จำนวน 3 คน รวม 12 รูป/คนเพื่อการพัฒนาารูปแบบการจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบการสนทนากลุ่มเฉพาะ ใช้วิธีการตีความหมายในรูปแบบของการวิเคราะห์เนื้อหาแบบกระบวนการวิภาษวิธี (Dialectic Process: DP) ซึ่งจะกระทำไปพร้อม ๆ กันตลอดระยะเวลาที่ดำเนินการวิจัย

5. การวิจัยเชิงปริมาณ สำหรับการประเมินรูปแบบการจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษาอาชีวศึกษาในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดนครสวรรค์ ตามหลักอปริหานิยธรรม เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญได้ประเมินรูปแบบฯ ตามเกณฑ์มาตรฐานในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง โดยผู้เชี่ยวชาญที่เลือกแบบเฉพาะเจาะจงและให้ความร่วมมือในการวิจัย โดยผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือ 1) ผู้บริหารสถานประกอบการ จำนวน 8 คน 2) ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษา จำนวน 5 คน และ 3) นักวิชาการด้านหลักกรรมหรือพระสงฆ์ จำนวน 4 คน รวม 17 รูป/คน สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าร้อยละ ค่าความถี่

สรุปผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาอาชีวศึกษา ใน สถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดนครสวรรค์ พบว่า

1.1 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดฝึก ซึ่งเป็นการร่วมกันทำงานระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ โดยต้องมีการวิเคราะห์ความพร้อม ดังนี้ 1) สถานศึกษาต้องมีการวิเคราะห์ความพร้อมในการสนับสนุนการจัดโครงการฝึกงานของนักศึกษาโดยจัดตั้งอาจารย์ผู้ควบคุม อาจารย์นิเทศ และผู้รับผิดชอบการจัดฝึกงานอย่างชัดเจน 2) นักศึกษาต้องมีการวิเคราะห์ความพร้อมของคุณสมบัตินักศึกษา ได้แก่ ความรู้ ทักษะที่จะฝึก โดยจะต้องมีความเข้าใจในเรื่องที่ตนเองต้องการพัฒนา วัตถุประสงค์ สายงานการฝึก ข้อมูลสถานประกอบการ ฯลฯ และ 3) สถานประกอบการ ต้องมีการวิเคราะห์ความพร้อมในการจัดฝึก ได้แก่ สถานที่ เครื่องมือเครื่องใช้ พี่เลี้ยง

งบประมาณ การให้คำปรึกษา การให้ความรู้ วิธีการหรือรูปแบบการฝึกจริง โครงสร้าง วิธีดำเนินการ การสร้างวัฒนธรรมองค์กร การจัดเตรียมโครงการพัฒนาร่วมกับนักศึกษา การจัดสวัสดิการและเบี้ยเลี้ยง โดยสรุปการวิเคราะห์ข้อมูลและเตรียมความพร้อมของทั้ง 3 ส่วน คือ สถานศึกษา นักศึกษา และสถานประกอบการเป็นการรวบรวมข้อมูลเพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกพร้อมนำเสนอข้อมูลประกอบการวางแผนและจัดทำแผนการฝึกในขั้นตอนต่อไป

1.2 ด้านการจัดทำแผนการฝึก ต้องมีการจัดทำแผน ใน 4 ประเด็น คือ 1) การกำหนดวิธีการฝึก กิจกรรมการฝึกและเวลาที่ใช้ รายการวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการฝึก ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานของหลักสูตร โดยอาจเพิ่มเติมได้ให้เหมาะสมแก่เพศของนักเรียนนักศึกษา 2) ประเมินผลการฝึก ได้แก่ การกำหนดสัดส่วนคะแนน วิธีการวัดและประเมินผล และให้สถานประกอบการทราบก่อนเริ่มการฝึก โดยอาจเพิ่มเติมวิธีการวัดและประเมินผลสำหรับสถานประกอบการเป็นกรณีพิเศษ 3) การจัดทำแผนการฝึกที่มีประสิทธิภาพต้องวิเคราะห์ข้อมูลตำแหน่งงาน การกำหนดเงื่อนไขและเกณฑ์การคัดเลือกนักศึกษา การจัดเตรียมเครื่องมือและคู่มือ (ถ้ามี) และการสร้างความเข้าใจในวัตถุประสงค์การจัดฝึกงาน และ) สถานการจัดสรรงบประมาณเพื่อการปรับปรุงระบบการฝึกงาน อาทิ ห้องฝึกงาน ห้องจัดทำโครงการพิเศษหรือการวิจัย อุปกรณ์การฝึกงานเพิ่มเติม เป็นต้น โดยสรุปการจัดทำแผนการฝึกต้องดำเนินการร่วมกันระหว่าง สถานศึกษา และสถานประกอบการบนพื้นฐานของมาตรฐานการจัดหลักสูตร และอาจเพิ่มเติมสำหรับมาตรฐานวิชาชีพของสถานประกอบการกรณีพิเศษ การวางแผนการกำกับติดตาม การแก้ปัญหาและการชี้แนะ ซึ่งต้องแจ้งให้นักศึกษาทราบก่อนล่วงหน้าที่จะดำเนินกิจกรรมในขั้นตอนต่อไป

1.3 ด้านการเตรียมการก่อนการจัดฝึก ประกอบด้วย 1) การประสานงานการสถานประกอบการ ต้องมีผู้ประสานงานหลักโดยต้องส่งมอบข้อมูลระหว่างกันด้วย 2) การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนออกฝึกดำเนินการตามรูปแบบและเนื้อหาตามที่สถานศึกษาและหลักสูตรกำหนด โดยควรจัดล่วงหน้าก่อนฝึก 3) สถานประกอบการจัดปฐมนิเทศ และ 4) สถานประกอบการจัดตั้งคณะกรรมการฝึกประสบการณ์วิชาชีพหรือฝึกงานโดยกำหนดบทบาทหน้าที่แต่ละฝ่ายแต่ละบุคคลอย่างชัดเจน โดยสรุปการเตรียมการก่อนการจัดฝึก ต้องดำเนินการร่วมกันระหว่าง สถานศึกษา และสถานประกอบการบนพื้นฐานของความพร้อมของสถานประกอบการ และต้องมีการจัดตั้งคณะกรรมการประสานทั้งสองฝ่ายเป็นช่วยเหลือกันและกำกับดูแลนักศึกษาในระหว่างการฝึก ณ สถานประกอบการ รวมถึงการการทำโครงการร่วมกัน หรือการจัดโครงการพิเศษเพื่อการแก้ไขปัญหาการทำงานในสถานประกอบการโดยความช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษาและ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาที่ส่งนักศึกษาฝึกงาน จะช่วยทำให้สถานประกอบการได้แก้ปัญหาในเบื้องต้น

1.4 การดำเนินการจัดการฝึก การนิเทศ ติดตาม กำกับดูแลการฝึก โดยครูผู้รับผิดชอบ พร้อมทำการสรุปรายงานผลการฝึกนั้น ต้องมีกิจกรรมดังนี้ 1) จัดตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการ พร้อมกำหนดแผนในการนิเทศ การกำกับติดตาม ดูแลการฝึก 2) การออกนิเทศ และการจัดประชุมหลังการนิเทศบ่อยครั้ง 3) จัดให้มีสายด่วนและการประชุมเร่งด่วนเพื่อการประสานงานในการฝึกและการนิเทศนักศึกษา พร้อมการแก้ปัญหาอย่างทันทีทันใด 4) สถานประกอบการจัดตารางการนิเทศนักศึกษาภายในองค์กร 5) การจัดสัมมนาหลักฝึกงาน และ 6) สถานศึกษาส่งเสริมให้รุ่นพี่สอนรุ่นน้อง เป็นวิทยากรให้ความรู้รุ่นน้องก่อนออกฝึก และให้คำปรึกษาระหว่างการฝึกเพิ่มเติมจากอาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์นิเทศก์ โดยสรุปการดำเนินการจัดการฝึก การนิเทศ ติดตาม กำกับดูแลการฝึกนี้ ต้องดำเนินการร่วมกันระหว่าง สถานศึกษา และสถานประกอบการบนพื้นฐานของคณะกรรมการร่วมกันเพื่อการวางแผนในการนิเทศการฝึก การร่วมแก้ปัญหาระหว่างการฝึก การให้คะแนน การประเมินผล การรายงานผล รวมถึงการใช้ข้อมูลการฝึกประกอบการพิจารณาในการปรับปรุงหลักสูตรของสถานศึกษา และ การปรับปรุงการทำงานของสถานประกอบการต่อไป

2. รูปแบบการจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาอาชีวศึกษาในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักอุปทานิยมประกอบด้วย

2.1 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดฝึก จะต้องดำเนินการดังนี้

1) สถานศึกษาต้องจัดประชุมพบปะหารือร่วมกันกับสถานประกอบการ และนักศึกษาจะออกฝึกฯ อย่างต่อเนื่อง เพื่อการวิเคราะห์และติดตามงานให้มีความพร้อมของทุกฝ่าย โดยจำนวนครั้งขึ้นอยู่กับปัญหาและอุปสรรคที่เกิดขึ้น ผลคือ ทุกฝ่ายมีความพร้อมก่อนจัดการฝึก

2) สถานศึกษาจัดประชุมตามแผนโดยต้องมีการประชุมร่วมกันทั้ง 3 ฝ่ายระหว่าง (1) สถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารและคณะทำงานในสถานศึกษา (2) สถานประกอบการ ได้แก่ ผู้บริหาร พี่เลี้ยง หรือผู้ที่ได้รับมอบหมาย และ (3) นักศึกษา โดยใช้แนวทางนี้ในระหว่างการจัดเตรียมความพร้อมการฝึก

3) สถานศึกษาและสถานประกอบการทบทวนระเบียบข้อปฏิบัติกรฝึกประสบการณ์วิชาชีพ และจัดทำคู่มือการฝึกฯ โดยยึดหลักการและระเบียบข้อบังคับนั้น หากมีการ

ยกเลิกหรือปรับเปลี่ยนบางอย่างแล้ว ต้องปรึกษาหารือ และได้รับความเห็นชอบของหน่วยงานต้นสังกัดเสียก่อน

4) สถานศึกษาและสถานประกอบการจัดการจัดประชุมเตรียมความพร้อม โดยควรเชิญอดีตผู้บริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานประกอบการ พี่เลี้ยง และศิษย์เก่า มาให้คำแนะนำรวมถึงข้อเสนอแนะในการจัดการทบทวนความพร้อมจากความรู้และประสบการณ์ของท่านเหล่านั้น

5) สถานศึกษาและสถานประกอบการจะต้องจัดเตรียมความพร้อมก่อนฝึกให้สอดคล้องกับระเบียบข้อบังคับไม่ลู่อำนาจในการจัดการเอง และความต้องการของตนเองเพียงฝ่ายเดียว

6) การจัดเตรียมการฝึกต้องให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมขององค์กรทั้งสถานศึกษาและสถานประกอบการโดยมีการแจ้งล่วงหน้า อาทิ การแต่งกาย การปฏิบัติตามวัฒนธรรมองค์กร ได้แก่ การมาทำงานเช้า ไม่สาย มุ่งมั่นทำงาน สร้างสรรค์ผลงานนวัตกรรม เป็นต้น ในการเตรียมความพร้อมนั้น ควรมีการแต่งตั้งหัวหน้าในการปฏิบัติงานควรส่งเสริมผู้ที่เป็นคนดี มีความรู้ และมีคุณธรรมจริยธรรมเกิดเป็นวัฒนธรรมองค์กรและมีการสร้างคุณงามความดีในองค์กร ทำให้สถานศึกษาและสถานประกอบการมีบุคลากรที่มีความพร้อมในการสนับสนุนการฝึก รวมทั้งมีการเสนอให้มีการจัดเตรียมสวัสดิการต่าง ๆ ที่จำเป็น

2.2 ด้านการจัดทำแผนการฝึก จะต้องดำเนินการดังนี้

1) สถานประกอบการต้องมีการจัดประชุมการกำหนดวิธีการฝึกระหว่างสถานศึกษาและนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง และบ่อยครั้ง เพื่อให้ได้แผนการฝึกที่สมบูรณ์ทั้งกำหนดการฝึก การคัดเลือกนักศึกษาฝึก การประเมินผล และงบประมาณ ก่อนเริ่มการฝึก

2) การจัดทำแผนการฝึกต้องมีการประชุมพร้อมกันทุกฝ่าย คือ สถานศึกษา สถานประกอบการ และ นักศึกษา ในการระดมความคิด ตัดสินใจ แจ้งข่าวสาร ประสานงาน และการมีส่วนร่วมในการทำงานที่ได้แผนการฝึก การประเมินผล และงบประมาณเหมาะสมเพียงพอ

3) การจัดทำแผนการฝึกต้องอยู่บนฐานของกฎระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานประกอบด้วยกำหนดวิธีการฝึก กิจกรรมการฝึกและเวลาที่ใช้ รายการวัสดุอุปกรณ์ที่ต้องใช้ในการฝึก ต้องสอดคล้องกับมาตรฐานของหลักสูตร และมาตรฐานของสถานประกอบการซึ่งไม่เกินสมรรถนะสำหรับพนักงานทดลองงานหรือนักศึกษาฝึกงาน รวมถึงวิธีการวัดและประเมินผล หากมีการยกเลิกหรือปรับเปลี่ยนต้องมีการปรึกษาหารือและตกลงเห็นชอบก่อน ต้องมีการเชิญผู้มี

ประสบการณ์หรือผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมในการวางแผนเสมอเพื่อจะได้ข้อมูลและข้อเสนอแนะในการวางแผนที่ถูกต้อง

4) สถานศึกษาและสถานประกอบการจะต้องวางแผนการฝึกร่วมกันโดยไม่ให้อำนาจในการจัดการเอง และความต้องการของตนเองเพียงฝ่ายเดียว โดยต้องคำนึงถึงการจัดการะงาน สถานที่พักงาน และกิจกรรมให้เหมาะสมแก่เพศของนักเรียนนักศึกษา และคำนึงถึงความปลอดภัยเป็นสิ่งสำคัญ

5) สถานศึกษานำวัฒนธรรมองค์กรของสถานประกอบการและค่านิยมขององค์กรมาใช้ในการประกอบการพิจารณาการจัดเตรียมแผนในการฝึก นอกจากนี้ สถานประกอบการต้องเคารพในความตั้งใจและเป้าหมายการฝึกของนักศึกษา และความต้องการในการทำโครงการพิเศษให้กับสถานประกอบการในระหว่างการนำเสนอแผนการฝึก

6) สถานประกอบการจัดเตรียมสถานที่ เครื่องมือ และ งบประมาณสำหรับพี่เลี้ยงสำหรับการเตรียมการ เตรียมโครงการ หรือจัดกิจกรรมสำหรับการฝึกนักศึกษาในสถานฝึกงาน รวมถึงงบประมาณสำหรับนักศึกษาในการทำโครงการพิเศษร่วมกับพี่เลี้ยงเพื่อการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ

2.3 ด้านการเตรียมการก่อนการจัดฝึก จะต้องดำเนินการดังนี้

1) แต่ละฝ่ายได้แก่ สถานศึกษา และสถานประกอบการมีการจัดประชุมแต่ละส่วนงานของตนเองอย่างต่อเนื่องเพื่อตรวจสอบความพร้อมก่อนเริ่มการฝึก ได้แก่ การส่งมอบข้อมูลระหว่างกัน การจัดกิจกรรม การจัดปฐมนิเทศ การจัดตั้งคณะทำงาน และผู้ประสานงาน รวมถึง ควรมีการนำวงจรคุณภาพ (PDCA) มาใช้ในการปฏิบัติงาน

2) สถานประกอบการจัดระบบการประชุมตามมาตรฐานและระเบียบข้อบังคับของการประชุม โดยตรวจสอบองค์ประกอบ วาระการประชุม การรับรองรายงานการประชุม และบันทึกการประชุมอย่างเป็นระบบเพื่อให้ได้ประเด็นในความร่วมมือ ความเห็นพ้อง การแบ่งภาระหน้าที่ การกระจายข่าวสาร การประสานงานเพื่อการแก้ไขปัญหา และการปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย

3) สถานศึกษาและสถานประกอบการส่งมอบข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูลผู้ประสานงาน คณะทำงาน การปฐมนิเทศ และประสานงานตามคู่มือการฝึก หากมีการยกเลิกหรือปรับเปลี่ยนต้องปรึกษาหารือและได้รับความเห็นชอบของทั้งสองฝ่ายเสียก่อน

4) สถานประกอบการรับฟังความคิดเห็นจากพี่เลี้ยงจากประสบการณ์รวมถึงปัญหาอุปสรรคและแนวทางแก้ปัญหาในการฝึกเพื่อการจัดเตรียมการฝึก รวมถึงสถานศึกษาฯ รับฟัง

ความคิดเห็นของศิษย์เก่าและอาจารย์ที่ปรึกษาในการนำมาปรับปรุงแผนการฝึกและการจัดเตรียมการฝึก อีกทั้ง นักศึกษารับฟังข้อเสนอแนะจากศิษย์เก่า พี่เลี้ยง อาจารย์ที่ปรึกษา และผู้บริหารสถานประกอบการเพื่อนำมาใช้ในการฝึกงาน และมีบันทึกไว้

5) สถานประกอบการจัดปฐมนิเทศ เป็นกิจกรรมพบปะกันครั้งแรกของผู้บริหาร พี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ และนักศึกษา โดยกิจกรรมสำคัญคือ การแนะนำพี่เลี้ยงวัฒนธรรมองค์กร ประสบการณ์ที่ผ่าน การอยู่ร่วมกันในสถานประกอบการ ดังนั้น นักศึกษาฝึกงานต้องให้การเคารพ เชื่อฟัง และพี่เลี้ยงและพนักงานในสถานประกอบการจะได้ทราบว่ามิมีนักศึกษาฝึกงานหญิงมารวมฝึกงาน จะได้วางตัวอย่างเหมาะสม ซึ่งเป็นการให้เกียรติซึ่งกันและกันในทุกฝ่าย

6) สถานประกอบการต้องเน้นย้ำเรื่องวัฒนธรรมองค์กร โดยนักศึกษาฝึกงานต้องให้ความเคารพในสถานที่ทำงานทั้งสองฝ่ายทั้งสถานประกอบการและสถานศึกษา และการประพฤติตนให้เหมาะสมกับสถานที่ทำงาน หากประพฤติตนไม่ดีแล้วจะสร้างความเสื่อมเสียให้แก่ตนเองและสถาบันการศึกษาอาจไม่รับเข้าทำงานหรือรับรุ่นน้องฝึกงานต่อไป

7) สถานประกอบการจะต้องให้เกียรติ ให้การยกย่อง และปกป้องไม่ให้ใครละเมิดสิทธิหรือข่มเหงรังแก หากเกิดเหตุในทางชู้สาวหรือถูกขูดคร่ำข่มขืนแล้วจะสร้างความเสื่อมเสียชื่อเสียงและการประกอบธุรกิจของสถานประกอบการ และสังคมก็จะประณาม ขาดความน่าเชื่อถือได้

2.4 ด้านการดำเนินการจัดการฝึก นิเทศ ติดตาม กำกับดูแลการฝึก จะต้องดำเนินการดังนี้

1) สถานศึกษาและสถานประกอบการจัดทำแผนการนิเทศการฝึกตลอดปี การศึกษา โดยกำหนดวันประชุม และวางแผนการนิเทศนักศึกษา รวมถึงรูปแบบการนิเทศ การให้คะแนน และการประเมินผล รวมถึงการรายงานผลการฝึก ซึ่งการออกนิเทศ และการจัดประชุมหลังการนิเทศบ่อยครั้ง โดยมีความถี่ตามกำลังและความพร้อมของสถานประกอบการอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง

2) สถานศึกษาทบทวนและจัดเตรียมการนิเทศการฝึกฯ โดยยึดหลักการและระเบียบข้อบังคับของหน่วยงานต้นสังกัด โดยสถานประกอบการเตรียมความพร้อมในการรับการนิเทศฯ (ไม่ควรมีการสุ่มการนิเทศ) และนักศึกษาศึกษาเตรียมความพร้อมของตนเอง และเตรียมการนำเสนอโครงการพิเศษที่ทำร่วมกับพี่เลี้ยงในสถานประกอบการ

3) สถานศึกษาเชิญนักศึกษาตัวแทนมาเล่าประสบการณ์เพื่อให้ความรู้และประสบการณ์ในระหว่างการฝึกแก่รุ่นน้อง และอาจารย์รวมถึงผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำข้อมูล

สำหรับการเตรียมตัวและเตรียมการฝึกในปีการศึกษาต่อไป โดยนักศึกษาฝึกประสบการณ์จัดทำบันทึกที่ได้รับความรู้และคำแนะนำจากพี่เลี้ยงเพื่อทำเป็นรายงานเสนอสถานศึกษา

4) การออกนิเทศ และการจัดประชุมหลังการนิเทศบ่อยครั้ง โดยมีความถี่ตามกำลังและความพร้อมของสถานประกอบการอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง ซึ่งอาจเป็นการนิเทศในสถานที่ หรือออนไลน์ก็ได้ พร้อมการบันทึกการนิเทศทันที หรือระบบออนไลน์ ซึ่งต้องไม่ดำเนินการด้วยความอำเภอใจ หรือยึดตนเองเป็นหลักโดยมีหลักประชาธิปไตยเป็นเครื่องมือ

5) สถานศึกษาและสถานประกอบการจัดให้มีสายด่วนและการประชุมเร่งด่วนเพื่อการประสานงานในการฝึกและการนิเทศนักศึกษา พร้อมการแก้ปัญหาอย่างทันท่วงที โดยที่สถานประกอบการและสถานศึกษาอาจมีระบบการแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างกัน และเพิ่มช่องทางการสื่อสารในหลากหลายรูปแบบเพื่อให้มีการสื่อสารกันอย่างทันท่วงที

6) สถานประกอบการควรจัดให้มีการยกย่องหรือการให้รางวัลแก่พี่เลี้ยงที่ได้ดูแลนักศึกษาจนเสร็จสิ้นการฝึกได้อย่างดี รวมถึงสถานศึกษาควรมีการให้การยกย่องแก่นักศึกษาที่ได้รับคะแนนการฝึกและการยกย่องจากสถานประกอบการ นอกจากนี้ สถานประกอบการอาจให้รางวัลแก่นักศึกษาที่ทำโครงการพิเศษสำหรับการแก้ปัญหาให้กับสถานประกอบการได้

3. ผลประเมินรูปแบบการจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาอาชีวศึกษาใน สถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักอภิธานิธรรมพบว่า

ด้านที่ 1 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดฝึก โดยภาพรวมผลการประเมินเกณฑ์มาตรฐานในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบด้านที่ 1 ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดฝึก อยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.60 ผ่านเกณฑ์การประเมินสามารถนำไปเป็นรูปแบบการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนนักศึกษาอาชีวศึกษาในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดนครสวรรค์ได้ ซึ่งทุกด้านมีระดับเกณฑ์มาตรฐานในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบในระดับมากที่สุด โดยด้านที่ 2 มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.64

ด้านที่ 2 ด้านการจัดทำแผนการฝึกโดยภาพรวมผลการประเมินเกณฑ์มาตรฐานในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบด้านที่ 2 ด้านการจัดทำแผนการฝึก อยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.62 ผ่านเกณฑ์การประเมินสามารถนำไปเป็นรูปแบบการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนนักศึกษาอาชีวศึกษาในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดนครสวรรค์ได้ ซึ่งทุกด้านมีระดับเกณฑ์มาตรฐานในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบในระดับมากที่สุด โดยด้านที่ 2. มาตรฐานด้านความเป็นไปได้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ 4.67

ด้านที่ 3 ด้านการเตรียมการก่อนการจัดฝึก โดยภาพรวมผลการประเมินเกณฑ์มาตรฐานในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบด้านที่ 3 ด้านการเตรียมการก่อนการจัดฝึก อยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.63 ผ่านเกณฑ์การประเมินสามารถนำไปเป็นรูปแบบการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาอาชีวศึกษาในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดนครสวรรค์ได้ ซึ่งทุกด้านมีระดับเกณฑ์มาตรฐานในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบในระดับมากที่สุด โดยด้านที่ 1 มาตรฐานด้านความเป็นประโยชน์ คือ 4.67

ด้านที่ 4 ด้านการดำเนินการจัดการฝึก นิเทศ ติดตาม กำกับดูแลการฝึก โดยภาพรวมผลการประเมินเกณฑ์มาตรฐานในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบด้านที่ 4 ด้านการดำเนินการจัดการฝึก นิเทศ ติดตาม กำกับดูแลการฝึก อยู่ในระดับมากที่สุด คะแนนเฉลี่ย 4.61 ผ่านเกณฑ์การประเมินสามารถนำไปเป็นรูปแบบการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาอาชีวศึกษาในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดนครสวรรค์ได้ ซึ่งทุกด้านมีระดับเกณฑ์มาตรฐานในการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบในระดับมากที่สุด โดยด้านที่ 3 มาตรฐานด้านความเหมาะสม คือ 4.66

อภิปรายผลการวิจัย

1. สภาพการจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาอาชีวศึกษาในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดนครสวรรค์ พบว่าการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาอาชีวศึกษาในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดนครสวรรค์ แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ตามมาตรฐานการจัดการอาชีวศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้แก่ 1) ด้านการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดฝึก 2) ด้านการจัดทำแผนการฝึก 3) ด้านการเตรียมการก่อนการจัดฝึก และ 4) การดำเนินการจัดการฝึก การนิเทศ ติดตาม กำกับดูแลการฝึก โดยสรุปจะดำเนินการร่วมกันทั้ง 3 ฝ่าย คือ 1) สถานศึกษา 2) นักศึกษา และ 3) สถานประกอบการ เพื่อกำหนดวัตถุประสงค์ในการฝึกตามมาตรฐานการจัดหลักสูตร การวางแผนการกำกับติดตาม การแก้ปัญหา การกำกับดูแลนักศึกษาในระหว่างการฝึก การนิเทศการฝึก การประเมินผล และการรายงานผล สำหรับผู้จัดฝึกใช้ในการพิจารณาปรับปรุงหลักสูตรและการทำงานต่อไปสอดคล้องกับงานวิจัยของสมบัติ เจริญศรี และ คณะ (2561) พบว่า ความพร้อมเพียงกันประชุม พร้อมเพียงกันเล็กประชุม ควรกำหนดวัน เวลา ในการจัดประชุมสามัญประจำเดือนให้ชัดเจน เพื่อผู้บริหารและบุคลากรสามารถจัดเตรียมวาระการประชุม และข้อเสนอแนะในการประชุมไว้ล่วงหน้า ซึ่งจะช่วยประหยัดเวลาในการประชุม ขณะที่อรุณชญา หนูชูสุข และรพีพรรณ สุวรรณัญฐิโชติ (2563)

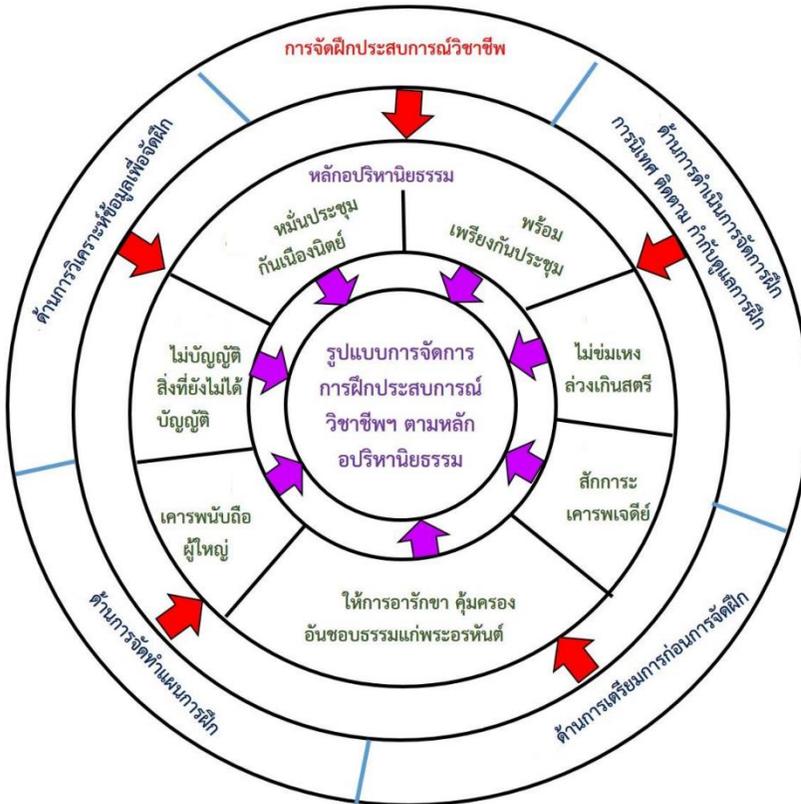
พบว่า ผู้บริหารต้องสร้างความตระหนักต่อการจัดทำแผนกลยุทธ์ ประเมินตัวบ่งชี้วัดผลการดำเนินงาน วัดและการตรวจสอบผลการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอและจัดสรรงบประมาณเพื่อให้รางวัลแก่บุคลากรที่มีผลงานดีเด่น

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษาอาชีวศึกษา ในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักอปริหานิยธรรม พบว่าเป็นรูปแบบการจัดการการฝึกฯ ใน 4 ด้าน และ 7 หลัก ตามอปริหานิยธรรม รวม 2๘ ประเด็น โดยยึดหลักการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา และหลักธรรมพุทธศาสนา คือ หลักอปริหานิยธรรม ซึ่งจะต้องดำเนินการ ดังนี้ 1) จัดประชุมพบปะหารือร่วมกันทั้ง 3 ฝ่าย อย่างต่อเนื่องและบ่อยครั้ง 2) มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วม 3) ไม่ลู่อำนาจ ในการจัดการปรับแก้เองแต่เพียงฝ่ายเดียว 4) อยู่บนฐานของกฎระเบียบข้อบังคับของหน่วยงาน 5) มีการเคารพให้เกียรติกัน 6) มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมขององค์กร และ 7) มี กิจกรรมการยกย่องให้รางวัลแก่ผู้เข้าร่วมการจัดการฝึก สอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาธรรม กรณ์ ปัญญาสิริ (นวนสว่าง) (2556) พบว่า หลักอปริหานิยธรรมเป็นเทคนิคในการพัฒนาองค์กรและ ดำรงสถาบัน ส่งเสริมให้สมาชิกในองค์กรยอมรับหลักการและเหตุผลของคนหมู่มากที่ตกลงกันได้ อย่างเคร่งครัด ทำงานและอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข

3. ผลการประเมินรูปแบบการจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของนักศึกษา อาชีวศึกษาในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักอปริ หานิยธรรม พบว่ารูปแบบมีมาตรฐานในความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และ ความถูกต้อง ซึ่งผลของการประเมินรูปแบบที่พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับมากที่สุดในทุกด้าน และทุก ประเด็นสอดคล้องกับงานวิจัยของสรายุทธ อุดม และคณะ (2560) พบว่า หากในหน่วยงานทุกคน ยึด หลักธรรมในการทำงานก็ทำให้งานคล่องตัว มีประสิทธิภาพในการทำงานและเกิดประสิทธิผล หรือประโยชน์ต่อหน่วยงาน และสอดคล้องกับสาชिका รังกานี อะเบดีรา (Sashika Rangani Abeydeera) (2016) พบว่า หลักธรรมและค่านิยมทางพุทธศาสนาที่มีแรงผลักดันในบริบทของ องค์กรด้วย

องค์ความรู้ใหม่

ผู้วิจัยขอเสนอองค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 องค์ความรู้ใหม่

รูปแบบการจัดการการฝึกประสบการณ์วิชาชีพนักศึกษาอาชีวศึกษาในสถานประกอบการขนาดกลางและขนาดย่อมของจังหวัดนครสวรรค์ตามหลักอภิธานียธรรม ประกอบด้วยแนวคิดและหลักธรรม ดังนี้

1. แนวคิดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักเรียนนักศึกษาอาชีวศึกษา ประกอบด้วยด้วย 4 ด้าน คือ 1) การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดฝึก 2) ด้านการจัดทำแผนการฝึก 3) ด้านการเตรียมการก่อนการฝึก และ 4) ด้านการดำเนินการจัดการฝึก การนิเทศ ติดตาม กำกับดูแลการฝึก

2. หลักธรรม คือ หลักอภิธานียธรรม 7 ประกอบด้วย 7 ข้อ คือ 1) จัดประชุมพบปะหารือร่วมกันทั้ง 3 ฝ่าย อย่างต่อเนื่องและบ่อยครั้ง 2) มีการเชิญผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วม 3) ไม่ลู่อำนาจในการจัดการปรับแก้เองแต่เพียงฝ่ายเดียว 4) อยู่บนฐานของกฎระเบียบข้อบังคับของหน่วยงาน 5)

มีการเคารพให้เกียรติกัน 6) มีการดำเนินงานที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมขององค์กร และ 7) มีกิจกรรมการยกย่องให้รางวัลแก่ผู้เข้าร่วมการจัดการฝึก

ด้วยการนำแนวความคิดในการฝึกประสบการณ์วิชาชีพของอาชีวศึกษามาบูรณาการกับหลักธรรม คือ หลักอปริหานิยธรรมแล้ว ทำให้เกิดรูปแบบการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพรูปแบบใหม่ที่ก่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการจัดการฝึกและผลการฝึกที่ดีขึ้น สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาระดับอาชีวศึกษาอันเป็นที่ยอมรับและเป็นประโยชน์ของทุกฝ่าย คือ สถานศึกษา นักศึกษา และสถานประกอบการ โดยที่สามารถแก้ปัญหาของการจัดการฝึกประสบการณ์วิชาชีพสำหรับนักศึกษาอาชีวศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ได้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานต้นสังกัดของสถานศึกษาอาชีวศึกษาในแต่ละภาคหรือแต่ละจังหวัดควรมีนโยบายในการกำกับติดตามและนำหลักธรรมมาร่วมการดำเนินการจัดการฝึกงานอย่างเป็นรูปธรรม
2. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดการฝึกงานในสถานศึกษาต้องนำหลักธรรมมาบูรณาการจัดการฝึกงานอย่างเป็นรูปธรรม
3. สถานบันการศึกษอาชีวศึกษาต้องมีนโยบายในการส่งเสริมให้สถานประกอบการได้ประจุมร่วมกันเพื่อการสร้างแนวปฏิบัติที่ดีร่วมกันตามหลักธรรมของศาสนา

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้บริหารสถานประกอบการต้องมีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักธรรมมาใช้ในการฝึกงานและต้องมีความรู้ความสามารถในการบริหารจัดการรวมถึงการจัดสรรทรัพยากรของสถานประกอบการเพื่อประโยชน์ต่อการจัดการฝึกร่วมกับสถานศึกษา รวมทั้งการถ่ายทอดนโยบายความคิดในการรับและการเป็นพี่เลี้ยงนักศึกษาฝึกงานอย่างมีคุณภาพด้วย
2. ผู้บริหารสถานศึกษาต้องเพิ่มความตระหนักต่อการจัดเตรียมความพร้อมก่อนการฝึกโดยใช้หลักธรรม และการให้ความรู้ด้านคุณธรรมและจริยธรรมมากยิ่งขึ้น รวมถึงควรมีความรู้ความสามารถในการบริหารโครงการร่วมกับสถานประกอบการเพื่อให้ได้ประโยชน์ร่วมกันหลักจากที่ได้เสร็จสิ้นโครงการฝึกงานโดยมิได้เสียงบประมาณ ทรัพยากร หรือเสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์

3. อาจารย์ที่ปรึกษาและอาจารย์นิเทศก์ต้องมุ่งเน้นเพิ่มเติมในการวัดผล ประเมินผลการฝึกด้านคุณธรรมและจริยธรรมเพิ่มขึ้น และอาจมีการให้นักศึกษาเรียนซ่อมเสริมบาง เรื่องหากนักศึกษาไม่ผ่านการประเมินรายข้อแม้จะผ่านการประเมินในภาพรวมก็ตาม

เอกสารอ้างอิง

- พระมหาธรรมกถุ ปญญาสิริ (นวนสว่าง). (2556). *ศึกษาวิเคราะห์รัฐศาสตร์ตามหลักอภิธานิยธรรม 7*. (วิทยานิพนธ์ศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐศาสตร์การปกครอง). บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- วิทยาลัยอาชีวศึกษาดุสิตราชบุรี. (2564). *รายวิชาฝึกงาน ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ปวช.* เข้าถึงได้จาก daruna.ac.th/PDFFiles/apto1-4.pdf
- สมบัติ เจนสระคู และคณะ. (2561). การบริหารโรงเรียนของผู้บริหารตามหลักอภิธานิยธรรม 7 โรงเรียนการกุศลของวัด ทางพระพุทธศาสนา ในเขตจังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารวิชาการ วิทยาลัยบริหารศาสตร์*, 1(2),15-27.
- สรายุทธ อุดม และคณะ. (2560). การวิเคราะห์วิธีการบริหารทางพุทธศาสนาที่ปรากฏใน พระไตรปิฎก. *วารสารธาตุพนมปริทรรศน์*, 1(1), 1-14.
- สำนักงานคณะกรรมการอาชีวศึกษา. (2551). *แนวปฏิบัติกำเนินการฝึกงาน*. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- อรัญชณา หนูชูสุข และรพีพรรณ สุวรรณณัฐโชติ. (2563). การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเบตง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ยะลา เขต 3. ใน *การประชุมมหาดใหญ่วิชาการระดับชาติ และนานาชาติครั้งที่ 11* (น. 1253-1264). สงขลา : มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- Abeydeera, S. R. (2016). *Buddhism and Sustainability- Related Organizational Practices: A Sri Lankan Focus*. (Doctor of Philosophy). New Zealand : Auckland University of Technology.

